

DIURNALU GLUMETIU SOCIALE-POLITICU-TOCU.

Fóia acést'a ese tóta Marti sér'a,
— dar prenumeratiunile se priimescu
in tóte dílele.

Pretulu pentru Ostrunguri'a: pre anu
8 fi. pre $\frac{1}{2}$ de anu 4 fi. pre unu tri-
luniu 2 fi. éra pentru Strainetate:
pre anu 10 fi. pre $\frac{1}{2}$ de anu 5 fi.
pre unu trilanu 2 fi. 50 cr. in v. a.
Unu esemplariu costa 15 cr.

Tóte stodienele sí banii de prenu-
meratiune sunt de a se tramite la
Redactiunea diurnalului:
Aradu, Strat'a Teleki-ana, nrulu 27.

Inserțiunile se priimescu cu 7 cr. de
linia, sí 30 cr. tacse timbrale.

Gur'a Satului in cas'a magnatiloru.

Nu ve mirati, iubitoru mei cetitori sí dragile
mele cetitorie, cà numai a-cuma vinu sà vi repor-
tediu despre decursulu desbateriloru d'in urma de
la cas'a magnatiloru, cà pe langa tóta buna-vointi'a,
mi-a fostu imposibile pana a-cuma.

Da, cà-ei sí eu „am fostu dispensatu de a me
infacisiá la sesiunea de estu-tempu a societáti
academice d'in Bucuresci, sí astu-feliu nole vele a tre-
buitu ca sí eu sà grabeseu la Sibii, ca sà potu par-
ticipá la tóte senatele consistoriului metropolitanu,
(cà-ci fore mine nu s'a potutu ispraví nemicu;) sí
dupa incheierea acestor'a inomise a trebuitu ca sí
eu sà plecu spre Dev'a, (dér' nu pentru ca sà cer-
tesiescu pe langa Draguti'a, nu, nu,) sí de aice la
Uniadór'a, ca sà vedu cà ce se mai lucrà a-colo,
fi-va gata cetatea, fore de ascultarea opiniunelor
mele, — sí de aci éra la Hatiegu, ca sà vedu, cà óre
Retezatulu nu s'a imburdatu cumu-va; a-poi de aice
sà grabescu la Sacarambu, spre a controlá minele
de aur, sí de a-colo trecendu preste munti, déluri
sí pareie, sà nu me oprescu pana la Caransebesiu, sí
de aice la Mehadi'a, la Biserie'a-alba, la Versietiu,
Ciacov'a sí Sanu-Nicolaulu-mare, de unde la totu
casulu sà trecu preste puste sí pr'in multe sate sí
orasie, sí scie santulu inca pe unde, pana sà ajungu
in pace a casa.“

Pe scurtu, sí eu, ca, ómenii cei mari, pre cum
sunt regii sí imperatii, am fostu silitu, sà plecu fore
amenare la visitatiuni, ca sà vedu ranele mai de
aprópe sí sà ducu balsamu sí mangaiere pretutin-
dene. —

Si acést'a este caus'a, cà nu v'am potutu referá,
cu tóte ca referad'a érá gata de multu — in busu-
nari, déca nu credeti, éta-o:

Siedintiele d'in urma ale casei de susu, voru
remané scrise cu litere de lapte acru in anele
istoriei tierii ungresci.

Erá dí de véra.

Magnatii ungresci, costumati cu peile loru de
cane, erau deja adunati in locul celu potrivit,
vream sà dícu indatinatu, la museu, in sal'a de langa
despartimentulu dobitóceloru.

Totu acele persóne, pe cari vi le am fostu pre-
sentatu odata. Ordinea totu ca la magnati. —

In scaunulu presidialu se târsiá George a lui
Mai-Latu, fratele lui Niculac-Mamaliga, conte ungu-
rescu de pe vremea lui Bel'a-orbulu.

Dupa mataniele profesci indatinate, presiedintele
descuia siedinti'a, punendu la ordinea silei proiectulu
de leg. pentru incompatibilitate, votatu de diet'a
Ungariei.

Belu conte Keglé-Vichs: Nobili, straluciti sí lu-
minati, eschisivu numai sí numai magnati ungresci!
Venetulu sange, ce sbâgnesce in nobilele mele vine
de conte, nu-mi concede a mai remané in tacere
facie de periclele ce ne amenintia. Nu, nu se póte
a mai remané in nepasare. Ujságurile, mai alesu a
nenonibiloru de valachi, nu mai sciu sí nu mai voru
cumpetu. Hotii sí rebelii (bravo! vivat, aplause) au cute-
diantia a spune la lume, cà cas'a nóstra sí-a traitu
traifulu sí sí-a papatu malaiulu (voei: ah! oh!). Ah!
Acést'a este o obrasnica iobajésca-romanésca. Pfui!
(aplause). Deci propunu: ca iesuitii, ca cei mai buni
magiarisatori, sà fia incompatibili! (bravo! hoch! vivat! ap-
lause in tóte partile). — Se'ntielege, cà s'a priimitu.

Presied. a-poi spendiurá siedinti'a pe o diume-
tate de orologiu.

La redeschidere se hatiesce la tapetu *proi. de
legea electorala*, érá sí votata de mamelucii, vream sà
dícu, de cas'a de diosu. —

Min. Se Pare: Cinsti boieri, bravi magnati și pui de eroi! Proiectulu acest'a l'am facutu asîe pro forma, cã-cî sciti bine Escelentiele vîstre, cã și eu tienu cu Escelentiele vîstre, d'ér' formalitatea (bravo, so ist, ganz recht,) a trebuitu ca s'o tienu, deci me rogu he! he! he! (aplause prelungite), Escelentiele vîstre faceti, precum — gandescu și eu! (Bravo! vivat, aplause.)

Buha-Tielu: Escelenti și Ilustri magnati, buni și adeverati ómeni nobili! Avendu grea porunca, ca nesmintitu sã vinu și eu aice de *pictus masculus*, éta am fericirea de a vi presentã Escelentiei vîstre nobil'a și cinstit'a mea facie capitano-boierésca. (aplause și salutãri.)

Precum sciti, eu totu de un'a am fostu omulu ómeniloru (intielegeti: cã dupa ideii'a magnatiloru, omulu incepe de la baronu) și deci și-acuma totu fidelulu supusu domniloru omnipotenti! (bravo! aplause, salutãri gratiöse cu manile și capetele d'in tôte partile). Dóue-dieci și sîese de ani de candu totu dorescu ca numai noi sã fimu de a supra, și ca numai prostii sã fia oile nîstre! (aplause, voci: ja! ja! vivat!) Deci, ca sã aretu, cã nu maneu pit'a ungurésca in cînste, am grabitu sã facu și eu nitica svara in tiéra! Asîe d'era éta vi declaru, cã eu pe facie totusî tienu cu democrații (gróza prefacuta, a-poi bravo, aplause, oratorele este nepaditu de cununi, imbratiosiatu și pupatu d'in crescetu pana la pinteni) și pr'in urmare votediú contra Escelentiei vîstre. (bravo! aplause!).

B. c. Kegle-Vichs: Falnici și eroici boieri cu sange neinfectatu! Unde este tempulu, candu fia-care d'intre noi erã unu rege? (aplause și exclamatiuni de ah! și oh!)

Ce voru miserabili de plebei romani cei ploati? Au nu sciu ei, cã numai noi suntemu totulu? Ce-mi vorbiti mie de statistica, ce-mi amintiti de dreptate?! Au nu trebue sã fia dreptatea totu acea ce ni place nóe? (aplause sgomotóse). Hah! ce ironia! plebeiloru dreptu legislativu, romaniloru dreptu electoralu? Ha! ha! ha! (aplause sgomotóse, bravo!) Cine doresce ca noi sã nu mai portãmu lumea de nasu, acel'a sã votedie dreptu serviloru, arma romaniloru; cine inse doresce, ca in Ungari'a cea mare și de acuma numai totu noi sã domnimu, acel'a sã-mi urmedie mie, adeca sã respinga cu dispretiu legea adusa de cas'a de diosu (bravo, vivat! hoch! aplause prelungite.)

Astu-feliu tóta trud'a și zól'a casei de diosu se nimici ca fumulu d'in țigarile chercepoliane.

Dér' las' cã voru croi domniú o nóua lege electorala boierésca, a-poi atunci dóra s'oru mai molcomi și magnatii.

Si pana atunci

Pa! pa! pa!

Conte **Gur'a Satului** de **Vai** și **Amaru**.

Magnatu ungurescu cu pele de cane.

C o r e s p u n d i n t i e.

(*Motiulu la sant'erea stégului, séu mai bine a zasloului honvediescu in Lipov'a.*)

Cinstite bade Gur'a Satului!

Stamu pe ganduri, cã óre ce-a mai fi de lumea acést'a ungurésca. De odata numai audu:

Tocu. . . tocu. . . tocu. . .

— Hinaus! . . . ii respunsei eu.

Asceptu, totu asteptu ca sã intre acum'a cine-va sã-i vedu odata flitulu, d'ér', mancatu-l'ar fi amarulu nevoiesiu, nu voiã sã-si arete pelea cea de cane.

In urma mi-pierdui pacienti'a. . . .

Iau o ulceua cu lapte-acru, ca sã dau de poména pentru pecatele stramosului, si-a-poi avanti! d'in usi'a mea. . . .

Dér' ce stramutare! . . .

Dóme feri si apera!

In usia erã heptu bojtarsiuulu meu celu bunn Michelu cu boscartiele pe spate gatatu de drumu. Unde, unde? fãrtate. — lu-intrebai eu.

— Nur pene la tine — dîse elu — aber io vede ke bine me pacostesce tu cu „hinausulu“ teu, vi pe un'a pudli.

— Cum asîe? . . . „hinaus“ nu insémna la voi atãt'a, cã „intra“?! . . . Atunci, o bardonu, déca am retacitu la hiba. . . n'am ce face, cã-cî vedi bine cã pr'aici pre la noi toti vorbescu nemtiésca. . . pana ce si damele romane a-poi eu a-cuma 'nvetiu.

— Totu atãt'a la Nichit'a. . . si malaiu-i ca si pit'a fere scii ce este la nou?

— Ce?

— Aceea ke adi este la sinzire de la stégu in Lipov'a!

— A! . . . ii dîsei eu cu bucuria, facendu-mi d'in gura sfura.

— Also, ge mi ham!

Hui! cine fu mai mare papa-lapte decâtu mine atunci, imbracai tiólele hele nóue, si plecarãmu totu cantandu spre Lipov'a la serbatória honvediesca. Ho! Dóme ce lucru faintosfu a-colo.

Ori unde te uitai, nu vedeai decâtu cióreci rosfi cu funduri cãtu cãte-unu tiestu! De candu sum intre bradi, n'am vediatu asîe paradiã ungurésca facuta cu romanii. Muresiuulu era ardea, Lipov'a era erã in focu. Triscu tróscu cu bombascele! Iljen!

De odata se ivesce dlu aspirantu de gen. jupanulu Manca-Placintarescu sbierandu acusfi in limb'a lui badeamosiu Árpád, . . . acusfi in limb'a lui Trojanu bácsi . . . spunendu cã cãtu de mare: szerencsesíngu la noi jeszte a beszedului vunguresce, si a treji binye la noj. . . cu biztoság si cu bun álipot aics la czãra heszt mundra!

Aste cuvinte me trecura si pe mine pana la ósele óseloru si am uitatu tôte d'in 1848-9 deci am strigatu si eu nu sciu in cãte limbi totu dupa olalta: sã traiésca! Iljen! Jivio! Lebekuk! vive! etc. A-poi s'a inceputu dinum danumulu!

Sciu bine, cã dtale cinstite bade ti-aru placé a scii, cã óre luatú au parte si romanii nostri la acea paradiã?

Cu parere de reu inse am sã vi spunu, cã Dieu de ast'a data Dnia-loru s'au portatu cam reu — afore de vre cãti si cãte-va, d'in cét'a politiciloru mai moderni. No dér' la halu totusî se indurara a merge mai multi. D'a-poi asîe si trebue, cã si unгурii voru veni la serbatóriele nîstre, precum d. e. candu vomu radicã monumintele l. i. Hori'a si Closic'a, lui Barnutiú si Iancu s. c. l.

Dér' asta data gatú numai cu atãt'a, cã mi somnu tare de joculu celu multu.

Duhulu santítului stégu a supra capacin'a cinstitei tale.

Cu plecãtiune buna :

Motiú Ciubarariulu,

aspirantu de gen. honvediescu la Abrudu.

Un'a Alt'a.

Intrebari si raspunsuri.

Intr. Care lescionu de conversatiune este mai bunu?

Resp. Omulu invetiatu.

I. Care femeia nu invidiã talentulu séu frumseti'a altei'a?

R. Mam'a talentulu ficeii sale.

I. Cum se întielegu doi preoti într'o comuna?
R. Ca doi cîmpoiesî într'o crisima.

I. Care osu cere ajutoriulu ómeniloru?
R. Nepotinti-osulu.

I. Care mutu te bag'a in detorii?
R. Impru-mutulu.

I. Care guri au códe?
R. Lin-gurile.

I. Care anu e de feru?
R. Cioc-anulu.

I. Care lune sunt mai placute prunciloru?
R. A-lunele.

I. Hop 'siè si éra 'siè! Eu ti-o spui, tu s'o ghi-
cesci?
R. Siéu'a.

I. Unde se póte spune adeverulu in tóta gola-
tatea sa?
R. In Gur'a Satului.

Ciumelci, ciumelci?
Inaltu, ca cas'a;
Verde, ca metas'a;
Dulce, ca mierea;
Amara, ca fierea?

(Nuculu si nuc'a.)

De-aici pan' la munte,
Totu zale marunte?

(Furnicile.)

Domnulu §.

(§) Pre unu banatianu, pentru cà a furatu o pane, la osanditu legea, sà robésca 3 lune de díle!

— Faca bine cinstit'a lege si maritii domni,
— se rogá betulu osenditu la publicarea sentintiei,
— sà me ierte pentru asta data, cà-ci am facutu-o
intr' unu césu reu, impinsu de sant'a nevoia, pentru
cà 5 pruncuti ai mei fore mama erau sà móra de
fóme, dér' macar sà móra, de a-ci in colo n'a sà
mai pecatuescu. —

— Nu se póte, mòi omule! — ii response in
modu categoricu presiedintele dela Tribunalu, —
cà-ci nu te lasa §-ulu. Déra poti apelá si pone ce-
ti va sosí de susu apelat'a, poti merge a-casa sà-ti
asiedi pruncutii.

— A-poi apelezu, sà ierte cinstitii domni si-a-poi
a sà vedu ce-a sà mai fia. Dicendu acestea bana-
tianulu, puse manile pe peptu, facú o plecatiune mare
si parasi sal'a Tribunalului. Déca iesi a-fore in foi-
sioru, statú locului cu clabatiulu pe umeru si scar-
panandu-se in capu: se adencise in cugete. Dér dupa
o vreme óre-care vede pre catan'a scaunului lezei,
preamblandu-se pre sub pórtá. Se duce umilitu la
elu, si-lu agraiesce:

— Sà scii ce-e Ddieu, jupune catana, nu mi-ai
sci spune: unde siede domnulu §? cà éca statui in
lege si me rogai de cinstitii domni, sà-mi ierte pe-
dép's'a, déra mi-au respunsu, cà nu mi o potu, cà-ci
nu ii lasa §-lu acél'a; a-poi m'asi duce eu singuru
la domnulu acél'a, sà me rogu de elu, sà-si puna
mi'a pre mine si pre 5 pruncuti ai mei, si sà-mi
ierthe pedép's'a pentru asta data numai. . . .

Déca nu e domnu acél'a, mòi!

— Da ce-e óre?

— D'a-poi unu semnu numai, care sta in ca-
pulu lezei.

— Póte fi! Sànetate buna déra si multiamu de
mangaiere, jupane catana! — response banatianulu
si se cam mai duse rusinatu si mangaiatu, ca si candu
l'ar fi ploatu.

Colti de Dinti.

Diariete unguresci érasí inventara unu nou modu de
a potè bårff in contra nóstra si anume de câte-va díle bu-
cina grosu, „cà unu teatralistu romanu, d'intr'o societate
ambulanta, a luitu-o pe petioru, cu orologiulu si lantiulu
unui *mecenatu*, adeca a unui romanu, care a imprumutatu
orologiulu si lantiulu pentru o séra s. c. l.“

Déca si noi ne-am demite a face *capitalu* si *deductiuni*
d'in cele ce au *facutu* si *facu* pana in di'a de adi *multi*,
fórté multi „*artisti*“ unguresci, mi se mi pare, cà am avé
sugotu mai *interesantu* de *cátu dlóru*.

Ca respunsu li dicemu acuma numai atata cà: *diceti*,
sa nu *dicemu*!

TRÉNC'A si FLÉNC'A.

T. A! cu plecatiune, cu plecatiune, soro Flénca,
da de unde asié *pitigata afore*?

F. Serbus, mein herzige, serbus?

T. Ce draci? Tu pe nemtia? . . . Da de unde
asié poleita?

F. Von balulu aus Lipovábol.

T. Nu me càtraní! Da acumu si lipovenii aran-
giédia baluri?

F. Asié bizan!

T. De siguru pentru vr'unu scopu filantropicu ro-
manescu?

F. E Teufel! Vinu de la balula honvediescu!

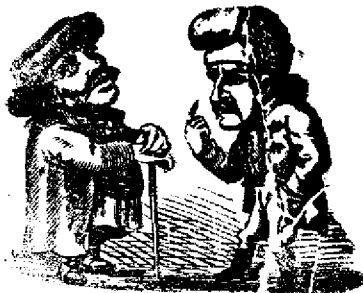
T. Ce-andu? Tu ca romana, la balula honvediescu?

F. Ugy bizan!

T. Si d'in care motive?

F. A! vos! motive!? Pentru ce trebuescu la *unele*
romane motive!? Fia numai *jocu* si *cavaleri*, a-poi de
cele-l-alte ce ni pasa!

TAND'A SI MAND'A.

T. Da óre, frate Mando, pentru ce lamenté dia a-tát'a domnii de la potere, cà limb'a loru adi se periclité dia pr'in romani, serbi s. e.?

M. Ce mai întrebare. Da nu pricepi tu neci atát'a?

T. Nu, Dieu, eu!

M. D'a-poi pentru aceea, ca nu eum-va sà gándesca lumea, cà dñi'a-loru persecuta limb'a nóstra fore neci unu temeiu.

T. Adeca dñi'a-loru cauta noduri in papura?

M. Se 'ntielege!

T. A-poi frumósa politica.

M. Frumósa nefrumósa, da dñi'a-loru tienu cà-e sanetósa.

T. Sà li fia déra spre san-tate.

M. Aminu!

Proprietariu, editoriu si redactoru respundietoriu **Mircea B. Stanescu.**

PUBLICATIUNI SERIOSE.

Procesulu de pressa contra lui Gur'a Satului.

(Urmare.)

Dlu autoru — precum afirma in articolu seu — a avutu de cugetu a face recensiu; dsa inse nu face acést'a, ci calumnié dia. E dreptu, cà dsa póte privi opulu meu si de nedemnu pentru recensiu; dér' sub titlu de recensiu, critica, n'are dreptulu de a calumniá. —

Dilele cele mai viforóse d'in viéti'a mea, au fostu cele petrecute la Bucuresei, cu tóte aceste nu am neci càta cauza, ca sà rosiescu pentru acést'a. Positiunea mea erá grea, pentru-cà trebuia sà amblu pe càli neamblate; dér' edificat'a baserica, organizat'a comunitate bas. reformata snstatatória a-colo si pana in di'a de asta-di, dovedescu de ajunsu, cà n'am luptatu fore succesu. Vremile inca nu erau favorabili; pe atunci celu ce mergea d'in patria, erá privitu cu ochi suspiciosi, ca spionu, si ca inamiculu guvernului dominantu. Si pe tempulu candu s'a infiintiatu comunitatea basericéscá m'au si suspiciunatu; d'a-poi cine ar fi si potutu incungiurá acést'a, pe langa cele mai nobili intentiuni; dér' o incusa ca si de care sustiene dlu autoru contra mea, nu a fostu in stare a documentá nime, pentru ce credu a fi de ajunsu a vi aretá unu estrasu d'in decisulu sinodului bas. reformate de Transilvani'a de dtulu 12 Iunie 1869 alaturatu aici sub A.

Dér' — conformu legiloru nóstre — déca dlu autoru a cugetatu, cà va fi in stare a documentá contra mea crim'a de defraudare, séu a servi cu documinte, atunci avea detorintia a validitá aceste naintea legeri, ér' nu a calumniá pe calea pressei, nainte de a potè avè càtu de slabe documinte pentru verosimilitatea asertiuniloru sale vatematórie.

Dlu autoru a promis, cà asertiunile sale le va documentá cu ocasiunea pertractárii, acést'a promi-

siune a sa inse nu o va potè implini; la acelu casu neasteptatu inse, déca dsa ar' produce contra mea ceva date suspicionatórie, false, mi sustienu dreptulu a produce contra-documinte. —

De óra-ce inse fia-care cive alu statutului are dreptulu a pretinde ca sà i se respectedie onórea, si de óra-ce acél'a, care scornesce contra cui-va vr'o crima, comite calumniare, cea-ce este mai ponderósa atunci, candu acést'a se face pe calea pressei; dreptu aceea: considerandu, cà dlu Franciscu Hoszszu Longinu pr'in espresiunile citate mai susu, conformu art. de leg. 18 d'in a. 1848 §. 12. a comisu calumniare, me rogu cu totu respectulu: a enuncia:

a.) cà autorulu articolului incriminatu este Dlu Franciscu Hoszszu Longinu; —

b.) cà in acestu articlu se cuprinde calumnia;

c.) cà dlu Franciscu Hoszszu Longinu este culpabilu pentru calumniare si in urm'a acestor'a se judeca la inchisóre de síese luni si amenda de 300 fl., precum si la desdaunarea speselor specificande.

Cu totu respectulu.

Franciscu Koós,

directoru la preparand'a de statn
d'in Sigetulu-marmatiei.

Nr. 3.
pr. de pr.

Decisu.

Conformu art. de lege XVIII. d'in a. 1848 pertractarea publica a acestui procesu de pressa se decide a se tiene la 19 Sept. a. c. la 9 óre n. a. in sal'a juriului reg. d'in Aradu, — pe care di Franciscu Hoszszu Longinu locuitoriu in Zamu, ca incusatu, cu dosariulu de pe esemp. alu 2, ér' Franciscu Koós, locuitoriu in Sigetulu-marmatiei, ca incusatoriu, cu dosariulu de pe rubru; celu d'antaiu pr'in jud. cet. reg. de Il'a-mureslana; ér' cestu d'in urma pr'in jud. reg. de Sigetulu-marmatiei se cité dia.

Datu in Aradu 30 Augusta, 1874.

Alesandru Nagy m. p.

presied. la curtea de jurati.

Dlui Franciscu Hoszszu Longinu in

Dev'a.

Copia.

Nr. 523.
869.

Anesulu de sub A.

Estrasu protocolaru:

35. 4.) Relativu la incusele aduse contra preotului Franciscu Koós, sinodulu nostru generalu, ca foru competente a supra preotiloru de sub jurisdicțiunea sa, enuncia pr'in sentintia cà:

Dupa ce comisiunea esmisa, neci pe calea jurisdicțiunei civile, nu a fostu in stare a coaduná acusatarii preotului Franciscu Koós, ca acei'a sà-si validitedie incusele loru; ma acusatarii presentati inaintea comisiunei imbuldiedu-se impededica inceperea investigatiunei cu voi'a, dechiarandu: cà dinsi nu mai depindu de la superioritatea, carea a esmisu comisiunea investigatória, cà dinsi protesté dia contra amestecului comisiunei esmise, si pr'in astu feliu de procedure au datu dovedi, cà dinsi se temu multu de resultatulu investigatiunei; ér' de a intari marturisirile loru cu juramentu s'au ingrozitu; dupa ce s'a decoperitu: cà mai diumetate d'intre acusatori sunt vagabundi, cari nu au domiciliu statornice: si descoperindu-se, cà unii dintre acusatori nu au sciutu ce incusa au subscrisu, si cà numele unor'a d'intrinsii s'au subscrisu de altii la incusa; d'in aceste cause, sinodulu nostru generalu, constatandu, cà incusele ridicate contra lui Franciscu Koós, parte de càtra mai multi necunoscuti, parte de càtra incusatori sedusi, sunt nedocumentate, lu-absólva, cu atátu mai vertosu, cà de incus'a cea mai grea, cà adeca ar fi defraudatu banii com. bisericesei, si Tribunalulu d'in Bucuresei, pe bas'a ratiociniului si correct'a ducere a protocooloru, pr'in sentintia l'a absolvatu.

(Va urmá.)